

Referanser: KR 07/20, KR 46/20, KR 91/20

Arkivsak: 20/04385-5

Overordnede føringer - budsjettet 2022

Sammendrag

Kirkerådet skal vedta plan- og budsjett for rettssubjektet i sitt møte i desember. Rådet inviteres i denne saken til å gi viktige signaler til sekretariatets arbeid gjennom å gi overordnede føringer for plan- og budsjettarbeidet.

For 2022 forventes det ikke tilsvarende økonomiske situasjon som for 2021. I utgangspunktet ser sekretariatet for seg at tilskuddet vil gå med til lønns- og prisjustering av de ulike postene i budsjettet. For å få rom til nye satsinger, må en derfor legge til grunn at en må skaffe handlingsrom for dette gjennom omprioritering mellom poster i budsjettet, eller gjennom å bruke av egenkapitalen (budsjettere med underskudd). Siden egenkapitalen enda ikke er på et nivå som anses som tilfredsstillende, er det fra sekretariatets side ønskelig å ha som utgangspunkt at budsjettet ikke skal bidra til å svekke egenkapitalen, men at budsjettet som legges frem skal være i balanse.

Saksfremstillingen ser sammenhengen mellom årsrapport for Den norske kirke for 2020 og høringen om strategi for Den norske kirke, hvor høringsinstansene har uttrykt hva de mener Den norske kirke bør satse på i neste fireårsperiode. Kirkerådet har de siste årene vedtatt to satsinger og fem fokusområder på sitt møte i mai/juni.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet ber sekretariatet fremlegge et budsjett i balanse.
2. Kirkerådet ber om at følgende satsinger og fokusområder blir innarbeidet i budsjett for 2021:

Satsinger:

- 1)
- 2)

Fokusområder:

- a)

- b)
- c)
- d)
- e)

Saksorientering

Bakgrunn

Kirkerådet inviteres her til å gi sine føringer til sekretariatet i arbeidet med plan og budsjett for 2022. Både plan og budsjett 2022 legges frem for Kirkerådet i desember.

Denne saken ser sammenhengen mellom årsrapport for Den norske kirke for 2020, høringen om strategi for Den norske kirke hvor høringsinstansene har uttrykt hva de mener Den norske kirke bør satse på neste fireårsperiode, og Kirkerådets satsinger og fokusområder for 2022. Kirkerådet har de siste årene vedtatt to satsinger og fem fokusområder på sitt møte før sommeren. Vedtaket legger føringer for arbeid med årsplan og budsjett resten av året.

Norge er i en spesiell situasjon når vedtaket skal gjøres: Pandemien har hatt store konsekvenser for mennesker i alle aldersgrupper, med særlig vekt på barn og unge. Mange barn og unge har fått et oppbrudd i sitt sosiale liv som kan prege dem i lang tid framover. Det er flere arbeidsledige og økt ensomhet. Den sosiale effekten av pandemien på kort og lang sikt er fortsatt uviss. Mye kirkelig arbeid med unntak av gravferder og til dels dåp, har stått på pause under pandemien. Risikogrupper kan kjenne på en usikkerhet når det gjelder å komme tilbake til fysiske samlinger, og det er dermed usikkert i hvilken grad aktiviteten vil ta seg opp igjen. Dette gjør at 2022 kan bli et avgjørende år for engasjement og deltakelse i Den norske kirke i årene framover.

I KR 46/20 Satsinger i budsjett 2021, gjorde Kirkerådet følgende vedtak:

Kirkerådet ber om at følgende satsinger og fokusområder blir innarbeidet i budsjett for 2021:

Satsinger:

1. *Dåp*
2. *Digital kirke*

Fokusområder:

1. *Rekruttering*
2. *Diakoni*
3. *Frivillighet*
4. *Kirken i det flerkulturelle samfunn*
5. *Kirkelig gravferd*

Økonomiske rammer 2022

Statsbudsjettet for 2022 legges frem for Stortinget onsdag 13. oktober. Forslaget skal behandles av det nyvalgte Stortinget og vedtas i desember. Sekretariatet vil i sitt budsjettarbeid ta utgangspunkt i forslaget som fremmes for Stortinget. Samtidig vil

de endelige rammene ikke være avklart før tett opp til jul. Dersom Stortingsbehandlingen medfører endringer i tilskuddet til Den norske kirke i etterkant av Kirkerådets behandling i desember, vil det bli fremmet en ny budsjettsak for rådet i januar. For alle praktiske formål utgjør statstilskuddet inntektene for Den norske kirke, og er dermed avgjørende for rettssubjektets økonomi.

I KM 07/20 Kirkemøtets fordeling av midler for 2021 og orientering om budsjett for 2020, ga Kirkemøtet de overordnede føringene for fordelingen av budsjettet for 2021. I KR 91/20 Budsjett 2021 – rettssubjektet Den norske kirke, vedtok Kirkerådet følgende fordeling mellom de tre budsjettgruppene:

1. Dnk drift - 1 725 mill. kroner
2. Dnk tilskudd - 536 mill. kroner
3. Tilskudd til andre - 42 mill. kroner

Budsjettforslaget som ble fremmet for Kirkerådet var lagt med en balanse mellom kostnader og inntekter. I rådets behandling økte man kostnadsrammen med 2 mill. kroner for å styrke kulturfeltet og regionale kultursentre.

I budsjettet for 2021 var det et godt økonomisk handlingsrom sammenlignet med andre år. Dette skyldes ulike tilfeldige faktorer. Blant annet ga lavere pensjonskostnad et økonomisk handlingsrom i budsjettet.

For 2022 forventes det ikke tilsvarende økonomisk situasjon som for 2021. I utgangspunktet ser sekretariatet for seg at tilskuddet vil gå med til lønns- og prisjustering av de ulike postene i budsjettet. For å få rom til nye satsinger må en derfor legge til grunn at en må skaffe handlingsrom for dette gjennom omprioritering mellom poster i budsjettet, eller gjennom å bruke av egenkapitalen (budsjettere med underskudd). Siden egenkapitalen enda ikke er på et nivå som anses som tilfredsstillende, er det fra sekretariatets side ønskelig å ha som utgangspunkt at budsjettet ikke skal bidra til å svekke egenkapitalen, men at budsjettet som legges frem skal være i balanse.

Forslag til satsings- og fokusområder 2022

Kun to av høringsinstansene i strategihøringen ønsker dåp som satsing i strategien. Det er naturlig å tolke dette i lys av at Kirkerådet i årene 2019-2021 har hatt dåp som satsing, en satsing som har involvert Den norske kirke på alle nivåer og ført til videreutvikling av hele kirkens arbeid med dåp. Kirkens arbeid med dåp fortsetter med full kraft, noe annet er teologisk og ekklesiologisk utenkelig. I hele Den norske kirke er det gjort nye erfaringer med tilrettelegging av dåp under pandemien, noe som legger grunnlag for fornyelse av arbeidet med dåp. Kirkerådet hatt dåp som satsing i tre år. Ressurser og bevissthet er utviklet. Arbeidet som gjenstår, må primært gjøres fra bispedømmenivået og i lokalkirken.

Det er helt nødvendig at Kirkerådet ligger i forkant og planlegger nye satsinger som på sikt kan implementeres i hele kirken.

Digital kirke: Den digitale kirken handler om to områder: Å tilby et godt og enkelt tilgjengelig kirkelig tilbud på nett og å etablere digitale løsninger med brukernes behov i sentrum som legger til rette for aktiv oppfølging fra kirken. Alle erfaringene med en digitalt tilgjengelig kirke i pandemien og behovet for god digital samhandling legger grunnlag for å videreutvikle dette feltet.

Gjennom satsingen på kirke på nett skal Den norske kirke gi befolkningen et bredt kirkelig tilbud i menneskers digitale hverdag. Dette skal være optimalisert for ulike kanaler og målgrupper, både lokalt og nasjonalt. Målet er å berøre brukerne med kristendommens budskap og at de opplever at det er rom for dem i kirken.

De eksterne digitale plattformene er viktige for å nå ut med evangeliet og være en folkekirke. De digitale kanalene skal bidra til meningsfylte møteplasser på nett, som skaper positive ringvirkninger for kirken nasjonalt, lokalt og globalt. De skal også bidra til å forkorte veien til kirken slik at engasjement, kirkelige handlinger og fellesskap oppleves enkelt tilgjengelig og relevant. Kommunikasjonen skal være forankret i Den norske kirkes identitet og lære, preget av delingskultur med tanke på kompetanse, produksjon og løsninger. Interaksjon med kirken på nett skal oppleves nært, trygt og tilgjengelig.

Gjennom sammenhengende tjenester skal kirkens medlemmer og innbyggere få god, digital støtte, mulighet for selvbetjening og mulighet til å utøve sitt medlemskap på en aktiv måte. Dette vil gjøre at kirken fremstår som mer profesjonell og samlet i møte med medlemmer og potensielle medlemmer. En mer funksjonsrik nasjonal Min Side-løsning skal gjøre kirken mer tilgjengelig for brukerne. Oversikt over hvem du er fadder for og påmelding til kirkelige handlinger er eksempler på funksjoner som bidrar til dette.

Ansatte og frivillige i hele trossamfunnet har behov for bedre digitale verktøy. Felles løsninger må sørge for effektivisering og bedre tjenester for medarbeidere og frivillige. Dette vil bidra til bedre internkommunikasjon og samhandling. Gjennom et nasjonalt informasjonsnav for fellesløsninger vil kirken i større grad ta ansvar og eierskap til essensielle opplysninger, for eksempel om medlemmer og ansatte. Den digitale kompetansen skal styrkes og god forvaltning av personvern og informasjonssikkerhet skal bygge tillit.

5 høringsinstanser ønsker «Internkommunikasjon og samarbeid» som satsing under kategori 3, kirken som organisasjon. Dette, som henger sammen med digitalisering, er dermed mest populært etter «rekruttering» og «frivillighet». Digitalisering er nødvendig for at kirken skal lykkes med sitt oppdrag, og digital kirke foreslås derfor fortsatt som én av to satsinger i 2022.

Diakoni: I 2020 fikk Den norske kirke revidert plan for diakoni. Statsbudsjettet for 2019 ga kr 13 mill i økning for å satse på diakoni. Tilskuddsnivået er videreført. Effektivisering av kirkens merkantile tjenester har i tillegg gitt 20 millioner ekstra til diakoni, som har gått til både diakonal innovasjon og mange nye stillinger. Dette gjør at Den norske kirke kan utvikle sitt arbeid på feltet. Pandemien har medført store diakonale utfordringer i Norge og internasjonalt. Unge mennesker har mistet arenaer som er viktige for livsmot, utvikling og tro. Psykiske lidelser, ensomhet og utenforskap har økt. Vern om skaperverket har delvis havnet i skyggen av pandemien, samtidig som innsats på dette feltet haster mer enn noen gang. Den norske kirke er kalt til å møte de økte utfordringene med omsorg, myndiggjøring og invitasjon til medvirkning. I møte med økte forskjeller i Norge og internasjonalt trengs kirkens stemme. Situasjonen utfordrer Den norske kirke på alle nivåer. Derfor foreslås diakoni som satsingsområde i 2022.

10 høringsinstanser i Kirkemøtets strategihøring ønsker «diakoni i en ny tid» som satsing. Dette er det mest populære emnet under kategori 1, «kirke i samfunnet». De to neste emnene med størst oppslutning, «Bærekraftsmålene» og «Fattigdom, ulikhet og utenforskap», er viktige temaer i det diakonale arbeidet. En

satsing på diakoni vil derfor kunne henge godt sammen med strategien som KM vedtar i november.

Fokusområder:

Rekruttering: Den norske kirke har store rekrutteringsutfordringer, som har store konsekvenser for Den norske kirke som folkekirke. Den gode utviklingen i antall søkere til kirkefaglige stillinger fortsatte i 2020 da 182 søkte plass ved et kirkefagstudium, noe som er rekord i nyere tid. Søkertallene til teologi i 2021 antyder likevel at det når høstens førsteårsstudenter er ferdig i 2027, vil være flere som pensjonerer seg enn de som vigsles til prestedtjeneste. Den samme utfordringen gjelder trolig mange andre stillinger i kirken.

Kirkemøtet skal høsten 2021 behandle saken om rekrutteringsstrategi for Den norske kirke. Som vist i rekrutteringsprosjektet og i saken, er utfordringen sammensatt. Det er ikke bare det direkte arbeidet med å rekruttere ungdom til kirkelig utdanning som har betydning, men også blant annet ledelse, arbeidsmiljø, helhet i HR-arbeidet, kirkens omdømme og kirkelig organisering. Skal Den norske kirke rekruttere bedre, avhenger det av koordinert innsats fra alle nivåer i Den norske kirke. Dette gjør at rekruttering fortsatt bør være fokusområde.

12 høringsinstanser i Kirkemøtets strategihøring ønsker rekruttering som satsning i strategien. Under kategori 3, «kirken som organisasjon», har rekruttering størst oppslutning sammen med frivillighet.

Frivillighet: Kirkerådet vedtok i januar 2021 en ny strategi for frivillighet og en handlingsplan for årene 2021-2023. Frivillighetsstrategien er laget for å møte behovet for styrket og helhetlig arbeid med frivillighet i kirken. Dette er trolig forsterket av pandemien. I 2019 hadde Den norske kirke 100.000 frivillige. Etter pandemien er det avgjørende at disse og flere engasjeres i kirkelig arbeid. Det er sannsynlig at det kreves en ekstra innsats for å få frivillige tilbake i menighetene. Engstelse for smitte og erfaringer av en roligere hverdag er blant flere ting som kan hindre frivillige i å komme tilbake til det kirkelige arbeidet. 2022 er også frivillighetens år i Norge. Dette vil gi generell oppmerksomhet om frivillighet i samfunnet, og frivillighet som fokusområde er viktig for å bidra til at Den norske kirke kan være synlig dette året.

12 høringsinstanser i Kirkemøtets strategihøring ønsker frivillighet som satsning i strategien. Under kategori 3, «kirken som organisasjon» har frivillighet størst oppslutning sammen med rekruttering. Et fokusområde frivillighet vil derfor kunne henge godt sammen med strategien som Kirkemøtet vedtar i november.

Kirkelig gravferd: 2021 er første år med fokusområdet kirkelig gravferd. Den norske kirke har fortsatt god oppslutning om kirkelige gravferder, med 85,2 % i 2020. Nedgangen i Den norske kirkes andel av gravferder fra 2019 til 2020 var på kun 0,3 %. Pandemien kan dermed vanskelig sies å ha ført til redusert oppslutning om kirkelig gravferd. Samtidig utfordres kirken noen steder i landet sterkere av byråer som tilbyr egne seremonier. Kulturelt er det i dag også en sterkere forventning fra pårørende om at avdødes liv skal prege hele seremonien, noe som enkelte ganger utfordrer liturgien. Det igangsatte arbeidet med kirkelig gravferd viser at det er mulig å komme videre med flere sentrale problemstillinger.

Kun tre bispedømmeråd ønsker gravferd som satsning i strategien. Seks høringsinstanser ønsker «kirkelige handlinger», og to «gudstjenesteliv og kirkelige

handlinger». Kirkerådets arbeid med feltet kan likevel med fordel fortsette i 2022. Fokusområdet foreslås derfor videreført.

Bygge fellesskap for barn og unge: 16 høringsinstanser i strategihøringen ønsker «barn og unge» som satsing. Dette har klart størst oppslutning under kategori 2, «kirke for medlemmene», og i hele høringen. Fokusområdene for 2021 har ingen områder som tydelig retter seg mot barn og unge. I forlengelse av pandemien kan 2022 være året for å opprette et fokusområde knyttet til barn og unge. Utvalget for trosopplæring som ble nedsatt av Kirkerådet i 2020 leverer sin rapport i august 2021, og denne vil være utgangspunkt for samtaler og justeringer i det generelle arbeidet med barn og unge. Kirkerådet har allerede fokusområdet «diakoni», og det kan derfor være naturlig å spisse «barn og unge» i en annen retning enn barne- og ungdomsdiakoni. I møte med isolasjonen som har preget barn og unges liv under pandemien, er det naturlig å vektlegge fellesskap. Kirken må reetablere og styrke fellesskap hvor barn og unge kan få utvikle tilhørighet til kirken og leve og vokse i kristen tro. Derfor foreslås fokusområdet «bygge fellesskap for barn og unge».

Det siste av fokusområdene for 2021, «**Kirke i det flerkulturelle Norge**», er mindre berørt i høringen. Samtidig er dette et sentralt felt både nasjonalt og lokalt. På nasjonalt nivå er det framover et sterkt behov for å utforske og utvikle Den norske kirke som folkekirke og samfunnsaktør i lys av ny trossamfunnslov. I samfunnsdebatten er det en tendens til nesten utelukkende å omtale negative sider ved religion. Denne tendensen er tydelig også i offentlige dokumenter knyttet til en rekke områder hvor Den norske kirke er en sentral aktør. I mange sammenhenger er det en sterkere tendens til å søke mot det livssynsnøytrale enn det livssynsåpne. Den norske kirke er en grunnlovsfestet folkekirke og Norges største medlemssamfunn, og har vært en av de viktigste aktørene i utviklingen av kultur og samfunn i Norge de siste 1000 år. Hvordan skal kirken forvalte kristen kultur og kristne verdier i møte med det flerreligiøse og livssynsåpne? Denne posisjonen må videreutvikles de neste årene, og arbeidet med dette må skje fra nasjonalt nivå. Lokalt handler «Kirke i det flerkulturelle Norge» om å åpne opp og å bygge relasjoner, til migranter og migrantmenigheter i forlengelse av strategi og handlingsplan for kristne migranter, og til andre migrantmiljøer og tros- og livssynssamfunn. «Kirke i det flerkulturelle Norge» er en god samlebetegnelse for dette nødvendige arbeidet og foreslås derfor videreført.

Økonomiske/administrative konsekvenser

På bakgrunn av vedtak i denne saken, vil sekretariatet arbeide videre med plan og budsjett for 2022. Saken fremmes for behandling i Kirkerådets møte i desember.